

Câu I. (3,0 điểm)

1. Phân tích mối quan hệ giữa phân bố khí áp và mưa trên Trái Đất.
2. Chế độ mưa ảnh hưởng như thế nào đến chế độ nước sông trên Trái Đất?
3. “Vào ngày 21/3 và ngày 23/9 mọi địa điểm trên trái đất có thời gian chiếu sáng, góc chiếu sáng và lượng nhiệt nhận được như nhau”.
Nhận định trên đúng hay sai? Vì sao?

Câu II. (3,0 điểm)

1. Trình bày nguyên nhân, hậu quả và giải pháp về vấn đề suy giảm tầng ô zôn. Hiện nay các nước phát triển gặp những khó khăn gì về mặt kinh tế - xã hội khi giải quyết vấn đề môi trường?
2. Tại sao Nhật Bản đẩy mạnh hoạt động đầu tư nước ngoài?

Câu III. (5 điểm)

1. Chứng minh rằng thiên nhiên nước ta có sự phân hóa theo Đông –Tây. Giải thích sự khác nhau về thiên nhiên giữa vùng núi Đông Bắc với vùng núi Tây Bắc, giữa Đông Trường Sơn và Tây Nguyên.
2. Chứng minh Tín phong bán cầu Bắc là loại gió tương đối ổn định nhưng ở nước ta lại hoạt động không ổn định, giải thích nguyên nhân.
3. Giải thích đặc điểm cấu trúc địa hình nước ta.

Câu IV. (3,0 điểm)

1. Cho bảng số liệu: Biên độ nhiệt năm ở các vĩ độ

Vĩ độ (°)	Bán cầu Bắc (°C)	Bán cầu Nam (°C)
0	0	0
10	0,7	1,6
20	5,5	5,2
30	13,1	7,6
40	19,3	6,5
50	25,8	5,4
60	30,4	11,2
70	34,1	19,5
80	35,2	28,7
90	36,0	35,0

Em hãy nhận xét và giải thích về sự thay đổi của biên độ nhiệt năm ở các vĩ độ.

2. Cho bảng số liệu:

LƯỢNG MƯA TRUNG BÌNH THÁNG CỦA HÀ NỘI VÀ TP. HỒ CHÍ MINH

(Đơn vị: mm)

Tháng	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Hà Nội	18,6	26,2	43,8	90,1	188,5	230,9	288,2	318,0	265,4	130,7	43,4	23,4
TP. Hồ Chí Minh	13,8	4,1	10,5	50,4	218,4	311,7	293,7	269,8	327,1	266,7	116,5	48,3

(Nguồn: Sách giáo khoa Địa lí 12 Nâng cao, NXB Giáo dục Việt Nam, 2016)

Giải thích về chế độ mưa của Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh.

Câu V. (4,0 điểm) Dựa vào Atlas Địa lí Việt Nam và kiến thức đã học, hãy:

1. Xác định hướng di chuyển, thời gian hoạt động, phạm vi ảnh hưởng của bão và gió Tây khô nóng ở nước ta. Tại sao dải đồng bằng Duyên hải miền Trung là vùng chịu tác động mạnh nhất của bão?

2. So sánh đặc điểm địa hình của miền Bắc và Đông Bắc Bắc Bộ với miền Tây Bắc và Bắc Trung Bộ. Giải thích tại sao có sự khác biệt đó.

Câu VI. (2,0 điểm) Cho bảng số liệu:

LỰC LƯỢNG LAO ĐỘNG PHÂN THEO NHÓM TUỔI Ở NƯỚC TA, GIAI ĐOẠN 2015 - 2021

(Đơn vị: nghìn người)

Năm Nhóm tuổi	2015	2017	2019	2020	2021
15 - 24 tuổi	8031,5	7596,1	7159,5	6061,51	5094,3
25 - 49 tuổi	32167,4	32573,8	34308,3	34622,23	31902,8
Trên 50 tuổi	14067,1	14649,7	14299,6	14159,2	13563,4
Tổng số	54266	54819,6	55767,4	54842,94	50560,5

(Nguồn: Niên giám thống kê Việt Nam 2022, <https://www.gso.gov.vn>)

a. Nêu dạng biểu đồ thích hợp (chỉ cần nêu dạng biểu đồ và cách vẽ, không cần vẽ cụ thể) thể hiện cơ cấu lực lượng lao động phân theo nhóm tuổi của nước ta giai đoạn 2015 – 2021 theo bảng số liệu đã cho.

b. Lựa chọn một dạng biểu đồ thích hợp nhất và giải thích tại sao lại có sự lựa chọn này.

===== Hết =====

- Thí sinh được sử dụng Atlas địa lý Việt Nam của nhà xuất bản giáo dục.
- Giám thị không giải thích gì thêm

HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ THI KSCL HỌC SINH GIỎI LỚP 12

MÔN ĐỊA LÝ

(Hướng dẫn chấm có: 05 trang)

CÂU	Ý	ĐÁP ÁN	ĐIỂM
I (3.đ)	1	<i>Phân tích mối quan hệ giữa phân bố khí áp và mưa trên Trái Đất.</i>	1.0
		- Khí áp và mưa	
		+ Có sự phù hợp do khí áp tác động đến mưa: Áp thấp gây mưa do không khí nở ra, hút gió, đẩy lên cao; áp cao không mưa do không khí co lại, đẩy gió đi.	0,25
		+ Từ xích đạo về cực:	
		. Áp thấp xích đạo, áp cao cận chí tuyến, áp thấp ôn đới, áp cao cực.	0,25
	2	<i>Ảnh hưởng của chế độ mưa đến chế độ nước sông</i>	1.0
		- Ôn đới nóng, địa hình thấp của vùng ôn đới; nguồn cung cấp nước chính cho sông là nước mưa...(diễn giải).	0.25
		- Tổng lượng mưa ảnh hưởng đến tổng lượng nước sông...(diễn giải).	0.25
		- Chế độ mưa phân hóa theo mùa nên chế độ nước phân hóa theo mùa...(diễn giải).	0.25
		- Chế độ mưa thất thường làm chế độ nước sông cũng thất thường...(diễn giải).	0.25
	3	<i>“Vào ngày 21/3 và ngày 23/9 mọi địa điểm trên trái đất có thời gian chiếu sáng, góc chiếu sáng và lượng nhiệt nhận được như nhau”. Nhận định trên đúng hay sai? Vì sao?</i>	1.0
		* <i>Đúng ở chỗ:</i>	
- Thời gian chiếu sáng cho 2 bán cầu là như nhau		0,25	
- Vì ngày 21/3 và ngày 23/9 Mặt trời chiếu thẳng xuống XĐ lúc 12 giờ trưa. Đường phân chia sáng tối trùng với trục Trái Đất.		0,25	
* <i>Sai ở chỗ:</i>			
II (3. đ)	1	<i>Trình bày nguyên nhân, hậu quả và giải pháp về vấn đề suy giảm tầng ô dôn. Hiện nay các nước đang phát triển gặp những khó khăn gì về mặt kinh tế - xã hội khi giải quyết vấn đề về môi trường?</i>	2.0
		* Suy giảm tầng ô dôn.	
		- Nguyên nhân:	
		+ Hoạt động công nghiệp và sinh hoạt đã đưa vào khí quyển một lượng lớn khí thải.	0.25
		+ Sự gia tăng khí CFCs làm tầng ô dôn ngày càng mỏng dần và gây ra lỗ thủng.	0.25
		- Hậu quả:	
		+ Ảnh hưởng tới sức khỏe con người (gây ra các bệnh về da và mắt).	0.25
		+ Ảnh hưởng tới mùa màng, sinh vật.	0.25
		- Biện pháp:	

III (5.đ)		+ Cắt giảm lượng khí CFCs trong sản xuất và sinh hoạt. + Đổi mới công nghệ sản xuất, hạn chế dùng các loại bình xịt, bao bì bằng nhựa, xốp,...	0.25
		* Các nước đang phát triển gặp những khó khăn: - Nền kinh tế còn chậm phát triển do thiếu vốn, thiếu khoa học kỹ thuật, chưa có kinh nghiệm và chưa chú trọng các vấn đề môi trường. - Gánh nặng nợ nước ngoài, bùng nổ dân số vẫn còn tiếp diễn. Nhiều thiên tai, dịch bệnh.	0.25
	2.	Tại sao Nhật Bản đẩy mạnh hoạt động đầu tư nước ngoài?	1.0
		- Xuất phát đặc điểm tự nhiên, Nhật Bản nghèo tài nguyên khoáng sản nên thiếu nguyên liệu để phát triển công nghiệp.	0,25
		- NB nằm trong khu vực chịu tác động nhiều của thiên tai như động đất, núi lửa, sóng thần....Đầu tư ra nước ngoài sẽ hạn chế được nhiều rủi ro	0,25
		- Nhật Bản có thị trường nội địa nhỏ hơn Hoa Kỳ và EU, có cơ cấu dân số già nên trong nước thiếu hụt nguồn lao động để phát triển kinh tế	0,25
		- Đẩy mạnh đầu tư ra nước ngoài để:	
		+ Tận dụng nguồn nguyên liệu tại chỗ, tiết kiệm chi phí vận chuyển.	0,25
		+ Sử dụng lao động giá rẻ.	
		+ Mở rộng thị trường tiêu thụ sản phẩm	
	1	Chứng minh rằng thiên nhiên nước ta có sự phân hóa theo Đông –Tây. Giải thích sự khác nhau về thiên nhiên giữa vùng núi Đông Bắc với vùng núi Tây Bắc, giữa Đông Trường Sơn và Tây Nguyên.	2,0
		* Chứng minh rằng thiên nhiên nước ta có sự phân hóa theo Đông –Tây	
		- Từ Đông sang Tây, từ biển vào đất liền, thiên nhiên nước ta có sự phân hóa thành 3 dải rõ rệt: Vùng biển và thềm lục địa, vùng đồng bằng ven biển, vùng đồi núi	0,25
		- Thiên nhiên vùng biển và thềm lục địa (d/c)	
		- Thiên nhiên vùng đồng bằng ven biển. (d/c)	0,5
		- Thiên nhiên vùng đồi núi. (d/c)	
		* Giải thích sự khác nhau về thiên nhiên giữa vùng núi Đông Bắc với vùng núi Tây Bắc, giữa Đông Trường Sơn và Tây Nguyên.	
		- Nguyên nhân chủ yếu là do ảnh hưởng của gió mùa và hướng của các dãy núi tạo ra sự khác biệt về khí hậu từ đó dẫn đến sự khác nhau về cảnh quan thiên nhiên.	0,25
		- Vùng núi Đông Bắc: dãy núi hình cánh cung, là cửa ngõ đón gió mùa Đông Bắc, làm cho nhiệt độ hạ thấp (phân tích), thiên nhiên mang sắc thái cận nhiệt đới gió mùa.	0,25
		- Vùng núi Tây Bắc: hướng TB-ĐN của dãy Hoàng Liên Sơn, dãy Con Voi cản gió mùa Đông Bắc xâm nhập trực tiếp. Nên ở nơi có địa hình thấp khí hậu có tính chất nhiệt đới gió mùa, nơi có địa hình cao nhất Việt Nam nên xuất hiện đai ôn đới gió mùa trên núi, cảnh quan thiên nhiên giống vùng ôn đới.	0,25
		- Đông Trường Sơn: Về mùa đông, dãy Trường Sơn chắn gió từ biển thổi vào gây mưa thu đông. Về mùa hạ, gió Tây Nam sau khi gây mưa ở Tây Nguyên trở nên khô nóng khi tràn xuống dải đồng bằng ven biển.	0,25
		- Tây Nguyên: Mưa lớn về mùa hạ do tác động của gió tây nam nhưng khô hạn về mùa đông do gió biển khi tràn vào Tây Nguyên đã gây mưa ở Duyên hải Nam Trung Bộ. Cảnh quan rừng thưa rụng lá phổ biến ở nhiều nơi.	0,25
	2	Chứng minh Tín phong bán cầu Bắc là loại gió tương đối ổn định nhưng ở nước ta lại hoạt động không ổn định, giải thích nguyên nhân.	2,0

		* Khái quát về Tín phong BBC (có sự ổn định về hướng (chủ yếu đông bắc), tính chất (khô nóng..), thời gian (quanh năm)...). * Tín phong BBC ở Việt Nam: - Tín phong Bắc bán cầu thổi xen kẽ với gió mùa và chỉ có tác động rõ rệt vào các thời kì chuyển tiếp giữa hai mùa gió hoặc khi gió mùa hoạt động yếu. - Hướng gió thay đổi: đông bắc, đông nam. - Tác động: tính chất gió bị biến tính, trong khi Tín phong BBC gây thời tiết nóng, khô, ít mưa thì ở vùng duyên hải Nam Trung Bộ lại gây mưa vào thu đông, ở miền Bắc vào thời kì cuối đông lại gây hiện tượng nồm ẩm, mùa hạ lại có thể gây hiện tượng mưa giông * Nguyên nhân: - Nước ta nằm trong vùng nội chí tuyến BBC, nên có Tín phong BBC hoạt động quanh năm. Khí hậu nước ta chịu ảnh hưởng mạnh mẽ của các khối khí hoạt động theo mùa; gió mùa đã lấn át Tín phong. - Do nguồn gốc hình thành phức tạp kết hợp sự ảnh hưởng của các khối khí làm cho hướng gió thay đổi ở từng khu vực (mùa hạ và mùa đông: hướng đông bắc; mùa xuân: hướng đông nam). - Tác động của địa hình: Vào mùa đông, Tín phong Bắc bán cầu di chuyển qua biển, gặp bức chắn địa hình (dãy Trường Sơn) gây mưa cho ven biển Trung Bộ nhưng tạo ra mùa khô sâu sắc cho Tây Nguyên và Nam Bộ.	0,5
			0,25
			0,25
			0,25
			0,25
			0,25
			0,25
			0,25
			0,25
			0,25
	3	<i>Giải thích đặc điểm cấu trúc địa hình nước ta.</i>	1,0
		- Đặc điểm cấu trúc địa hình: cổ trẻ lại và phân bậc, hướng nghiêng tây bắc - đông nam, hướng núi chính vòng cung và tây bắc - đông nam. - Giải thích:	0,25
		+ Địa hình cổ trẻ lại và phân bậc do lịch sử hình thành lâu dài, vận động Tân kiến tạo với nhiều chu kì, biên độ nâng khác nhau... + Hướng nghiêng: trong Tân kiến tạo phía Tây Bắc được nâng mạnh, càng xuống Đông Nam cường độ yếu dần. + Hướng núi:	0,25
		▪ Vòng cung Đông Bắc do ảnh hưởng của khối nâng Việt Bắc, khối vòm sông Chảy và nền cổ Hoa Nam. ▪ Vòng cung Trường Sơn Nam do ảnh hưởng của khối nền cổ Kon Tum và hướng địa máng Đông Dương. ▪ Hướng Tây Bắc - Đông Nam của vùng núi Tây Bắc và Trường Sơn Bắc là do ảnh hưởng của khối nền cổ Hoàng Liên Sơn, Rào Cỏ, Pu Hoạt và hướng địa máng Đông Dương.	0,25
			0,25
IV (3.đ)	1	<i>Nhận xét và giải thích về sự thay đổi của biên độ nhiệt năm ở các vĩ độ.</i>	2,0
		* Nhận xét và giải thích khái quát - Càng lên vĩ độ cao, biên độ nhiệt trong năm càng lớn vì chênh lệch góc nhập xạ và độ dài ngày đêm trong năm càng lớn. - Cùng một vĩ độ, biên độ nhiệt có sự khác nhau giữa bán cầu Bắc và bán cầu Nam do tương quan tỉ lệ lục địa - đại dương giữa 2 bán cầu khác nhau. Tỉ lệ này càng lớn, biên độ nhiệt càng cao và ngược lại.	0,25
		* Nhận xét và giải thích sự thay đổi theo vĩ độ. - Từ 0 đến 30⁰, cả 2 bán cầu diện tích lục địa đều tăng lên nên biên độ nhiệt tăng, bán cầu Bắc có biên độ nhiệt tăng nhanh hơn vì diện tích lục địa tăng nhanh hơn. - Từ 30⁰ đến 50⁰ Bắc và Nam, diện tích lục địa bán cầu Bắc tiếp tục tăng nhanh, biên độ nhiệt tăng nhanh. Diện tích lục địa ở bán cầu Nam giảm nhanh đến mức không còn nên biên độ nhiệt không những không tăng mà còn giảm.	0,25
			0,25
			0,5

V (4.d)		- Từ 50⁰ đến 70⁰ Bắc và Nam, ở bán cầu Bắc do diện tích lục địa tăng tới mức cao nhất nên biên độ nhiệt tiếp tục tăng. Nam bán cầu biên độ nhiệt tăng nhanh hơn do xuất hiện các đảo và bán đảo ở lục địa Nam Cực. - Từ 70⁰ đến 90⁰ Bắc và Nam, biên độ nhiệt ở cả 2 bán cầu đều đạt tới mức cực đại do sự chênh lệch ngày - đêm và góc chiếu sáng giữa 2 mùa ở vùng cực rất lớn. Tuy nhiên, biên độ nhiệt ở bán cầu Nam tăng nhanh hơn là do xuất hiện lục địa Nam Cực, trong khi bán cầu Bắc là Bắc Băng Dương.	0,25
		- Từ 70⁰ đến 90⁰ Bắc và Nam, biên độ nhiệt ở cả 2 bán cầu đều đạt tới mức cực đại do sự chênh lệch ngày - đêm và góc chiếu sáng giữa 2 mùa ở vùng cực rất lớn. Tuy nhiên, biên độ nhiệt ở bán cầu Nam tăng nhanh hơn là do xuất hiện lục địa Nam Cực, trong khi bán cầu Bắc là Bắc Băng Dương.	0,5
	2	Giải thích về chế độ mưa của Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh.	1.0
		- Điều có lượng mưa lớn và mưa vào mùa hạ là do Hà Nội và TP HCM đều chịu tác động bởi gió mùa Tây Nam và các nhân tố gây mưa khác	0.25
		- Tổng lượng mưa của TPHCM lớn hơn do vị trí giáp biển, đón gió mùa Tây Nam nên nhận được lượng mưa lớn, trong khi Hà Nội không giáp biển, chịu ảnh hưởng của gió mùa Đông Nam nên mưa ít hơn	0.25
		- Thời gian tháng mưa cao nhất của Hà Nội đến sớm hơn TP HCM do sự lùi dần của dải hội tụ nhiệt đới từ Bắc vào Nam	0.25
		- Chênh lệch mùa mưa và mùa khô, tháng mưa, tháng khô của TPHCM lớn hơn do mùa khô TPHCM chịu ảnh hưởng của gió Tín phong bán cầu Bắc nên ít mưa, còn Hà Nội chịu ảnh hưởng của gió mùa Đông Bắc (cuối mùa thổi từ biển vào) có mưa nhiều hơn	0.25
	1	Dựa vào Atlas Địa lí Việt Nam và kiến thức đã học, hãy xác định hướng di chuyển, thời gian hoạt động, phạm vi ảnh hưởng của bão và gió Tây khô nóng ở nước ta. Tại sao dải đồng bằng Duyên hải miền Trung là vùng chịu tác động mạnh nhất của bão.	2.0
		a. Xác định hướng di chuyển, thời gian hoạt động, phạm vi ảnh hưởng của bão và gió Tây khô nóng ở nước ta.	1.5
		- Bão: + Hướng: các cơn bão đến nước ta đều từ phía đông (Biển Đông) sau đó bão di chuyển theo hướng tây, tây bắc, thậm chí cả hướng tây nam. + Thời gian hoạt động: thường bắt đầu từ tháng 6 và kết thúc vào tháng 12, trong đó tần suất mạnh nhất là tháng 9. Mùa bão chậm dần từ Bắc vào Nam. + Phạm vi ảnh hưởng: chủ yếu ở các tỉnh ven biển, nhất là ven biển miền Trung.	0.25
		- Gió Tây khô nóng: + Hướng: chủ yếu là tây nam + Thời gian hoạt động: đầu mùa hạ + Phạm vi ảnh hưởng: Bắc Trung Bộ, Tây Bắc	0.25
		+ Thời gian hoạt động: đầu mùa hạ + Phạm vi ảnh hưởng: Bắc Trung Bộ, Tây Bắc	0.25
		+ Phạm vi ảnh hưởng: Bắc Trung Bộ, Tây Bắc	0.25
		b. Dải đồng bằng Duyên hải miền Trung là vùng chịu tác động mạnh nhất của bão vì:	0.5
		- Bão tập trung nhiều nhất vào các tháng IX, tháng X và tháng VIII. Đó cũng là thời gian bão dịch chuyển vào miền Trung. - Lãnh thổ miền Trung kéo dài nên thời gian có bão thường kéo dài	0.25
		- Lãnh thổ miền Trung kéo dài nên thời gian có bão thường kéo dài	0.25
	2	So sánh đặc điểm địa hình của miền Bắc và Đông Bắc Bắc Bộ với miền Tây Bắc và Bắc Trung Bộ. Giải thích tại sao có sự khác biệt đó.	2.0
		- Giống nhau + Có đủ các dạng địa hình: núi cao, đồi, đồng bằng, thềm lục địa nhưng đồi núi chiếm phần lớn diện tích. + Địa hình đều là những vùng được trẻ lại do vận động Tân sinh.	0,25
			0,25

		+ Địa hình có sự phân bậc rõ nét, bị cắt xẻ bởi mạng lưới sông ngòi khá dày do vận động địa chất kết hợp với khí hậu nhiệt đới ẩm gió mùa. + Có dải đồng bằng ven biển mới được hình thành do phù sa sông, biển. Nhìn chung hướng nghiêng chung của địa hình là thấp dần ra biển (hướng nghiêng tây bắc - đông nam). - Khác nhau: + Độ cao địa hình: Miền TB và BTB có nền địa hình cao hơn MB và ĐBBB (dẫn chứng). Độ dốc và độ cắt xẻ của địa hình miền TB và BTB lớn hơn so với MB và ĐBBB. => Do Miền TB và BTB chịu tác động mạnh hơn của vận động tạo núi. + Hướng núi: Miền TB và BTB có hướng TB - ĐN (dẫn chứng) còn miền Bắc và Đông Bắc Bắc Bộ là các dãy núi vòng cung (dẫn chứng). => Do ảnh hưởng của các mảng nền cổ (dẫn chứng) + Tính chất chuyển tiếp của vùng núi và đồng bằng ở MB và ĐBBB rõ nét, còn ở miền TB và BTB đột ngột. Do tần suất tác động của Miền TB và BTB lớn, còn tần suất tác động của MB và ĐBBB yếu và giảm dần. + Đồng bằng: MB và ĐBBB có đồng bằng phù sa châu thổ rộng lớn, phát triển nhanh hơn miền TB và BTB do sông ngòi nhiều phù sa, thềm lục địa rộng hơn. (HS có thể nêu khái quát chung giới hạn 2 miền thường 0,25 điểm bù vào ý HS còn thiếu)	0,25 0,25 0,25 0,25 0,25 0,25
VI (2. đ)	1	<i>Nêu các dạng biểu đồ thích hợp thể hiện cơ cấu lực lượng lao động phân theo nhóm tuổi của nước ta giai đoạn 2015 – 2021.</i>	1.0
		- Biểu đồ tròn (xử lý số liệu và vẽ 5 hình tròn).	0.25
		- Biểu đồ cột chồng (xử lý số liệu và vẽ 5 cột chồng).	0.25
		- Biểu đồ ô vuông (xử lý số liệu và vẽ 5 ô vuông).	0.25
		- Biểu đồ miền (xử lý số liệu và vẽ biểu đồ miền)	0.25
	2	<i>Chọn một dạng thích hợp nhất và giải thích</i>	1.0
		- Chọn biểu đồ thích hợp nhất là biểu đồ miền	0.5
		- Giải thích:	
		+ Các dạng còn lại tuy không sai, nhưng không thấy được cơ cấu và sự chuyển dịch cơ cấu một cách trực quan.	0.25
		+ Dạng biểu đồ miền đáp ứng được đầy đủ yêu cầu của câu hỏi (thể hiện rõ ràng nhất sự chuyển dịch cơ cấu lực lượng lao động, thời gian 4 năm) và rất trực quan, khoa học, thẩm mỹ.	0.25

===== **Hết** =====